

TERMIN *NEDOLOČNI ZAIMKI* V SLOVENŠČINI IN SRBŠČINI

V prispevku, ki je del zajetnejše semantične analize zaimkov v slovenščini in srbščini, so obravnavani nedoločni zaimki oziroma vprašanje, koliko so nedoločni zaimki res nedoločni in kaj z njimi pravzaprav zaznamujemo. Analizirano gradivo dokazuje, da imata izhodiščni obliki zaimkov *kaj* in *kdo* opazno širše pomensko polje kot oblike, ki so iz njiju izpeljane. Najpogosteje lahko alternirajo z *nekaj*. Oblike s pripono *-koli* izražajo najširšo nedoločnost. Dejstvo, da nedoločni zaimki in zaimenski prislovi pogosto vsebujejo različne reference, pojasnjuje, zakaj se slovničarji v novejšem času izogibajo uporabi termina »nedoločen« in zakaj prihaja do razlik v poimenovanju in delitvah v klasičnih slovnica. Analizirane besede ločijo predvsem funkcijo lokalizacije in funkcijo kvantifikacije v obeh jezikih. Sfera njihove nedoločnosti je lahko zelo široka, lahko pa gre tako za povsem subjektivno nedoločnost kot tudi za relativno določnost.

nedoločni zaimki, semantika, primerjalno jezikoslovje

This paper, which is a part of a comprehensive semantic analysis of pronouns in Slovene and Serbian, deals with the indefinite pronouns and offers answers to the question of how 'indefinite' indefinite pronouns actually are and what exactly we indicate by using them. The analysed material shows that the basic forms of pronouns *kaj* and *kdo* have a noticeably broader semantic field than the forms which are derived from them. Very often they can alternate with *nekaj*. The forms ending with the suffix *-koli* show the broadest indefiniteness. The fact that both indefinite pronouns and pronominal adverbs often contain reference justifies the tendency of some contemporary grammarians to avoid the term 'indefinite' and explains the differences in names and classifications in traditional grammars. The analysed words primarily distinguish the functions of localisation and quantification in both languages. The scope of their indefiniteness can be very wide and can refer to fully subjective indefiniteness as well as to relative indefiniteness.

indefinite pronouns, semantics, comparative linguistics

1 Jezikoslovno terminologijo v večini primerov lahko zaznamujemo kot tradicionalno, ki izhaja še iz antičnih časov. Na začetku 20. stoletja, neposredno pred drugo svetovno vojno, je Glavni prosvetni svet v Beogradu začel z unifikacijo terminologije za vse šolske predmete, kakor za srbohrvaščino, tako tudi za slovenščino. Za slovenščino sta glavni del prispevala R. Kolarič, ki je zbral terminologijo iz šolskih učbenikov, ter F. Ramovš, ki je sodeloval pri njenem urejanju in dokončnem določanju. Na žalost ta slovenska slovnična terminologija zaradi začetka vojne ni bila natisnjena (Kolarič 1962 : 135).

Osnovne slovenske slovnične termine je uvedel že V. Vodnik, pišoč o najrazličnejših temah za *Lublanske novice* in *Pratike*. V zvezi z zaimenskimi besedami je verjetno F. Metelko prvi uporabil izraz *osebno zaim* in *vprašavno zaim*. Ta izraza najdemo tudi pri F. Malavašiču, v njegovi *Slovnici za osnovne šole* iz leta 1849 (Rotar 1958a: 40). Janežič je leta 1863 podprl željo klasičnega filologa Ivana Macuna, ki je leta 1862 v *Slovenskem glasniku* (Macun 1862: 67–68) potrdil, da je dotedanja raba nemščine zavirala razvoj slovenske terminologije in da je vsekakor treba ustvariti osnovno terminologijo za vse srednješolske predmete. »Če pri nas ni besede veljavne, vzemimo jo od rečenih sosedov, če pa tudi pri njih veljavne ni, napravimo novo, od katere po mogočnosti tudi pri njih bo korenina znana.« (Macun 1862: 70.) Janežič je pozdravil Macunovo prizadevanje in sam navedel izraze, ki jih je nameraval uporabiti v drugi izdaji slovnice leta 1863. Nekatere izraze je našel pri Čehu (Macun je večino vzel od štokavcev), izraz *zaimek* pa je prevzel celo od Poljakov (Rotar 1958b: 78–79). Janežičevo terminologijo so dopolnili Cigale v delu *Znanstvena terminologija* (Ljubljana 1880) ter Sket in Levec v *Pravopisu* iz leta 1899.

Breznik je po letu 1900 uvedel številne novosti, najprej na področju jezikoslovja, potem pa je v razpravi *Razvoj novejše slovenske pisave* (*Dom in svet*, 1913–1915) in v svoji slovnici (1916) uvedel številne izraze iz opisne slovnice. Precej je bil vpliven tudi Ramovš, ker se je z ustanovitvijo Univerze širil krog slovenskih jezikoslovcev, ki je vplival tudi na Breznika (Rotar 1958b).

Najpomembnejši sodobni slovenski normativist J. Toporišič oblikuje in v slovensko lingvistiko uvaja mnoge nove termine (Toporišič 1958 : 209–213). Meni, da pravzaprav obstaja zadostno število oblikoslovnih nazivov, toda problem vidi v tem, da so večinoma enodimenzionalni oziroma na jezikovne pojave kažejo samo z ene strani, ki pogosto niti ni najpomembnejša. Po drugi strani niso enopomenski, kar je prvi pogoj za uporabno terminologijo. Zato Toporišič išče oporo v sodobnem strukturalizmu in njegovem pogledu na strokovno terminologijo (Toporišič 1958: 209).

V srbskem jezikoslovju se raba termina 'zamenica', ki ga kritizira že A. Belić, prepleta s sintagmo 'zameničke reči' (Belić 1958: 29). Belić sicer navaja, da je tudi ta sintagma preozka in napačna, ker zaimki ne nadomeščajo vedno samostalnika. Izhajajoč iz tega, Belić navaja, da bi se namesto termina *zamenica* lahko uvedel termin *anaforske reči*. Ta termin ne bi bil ustrezen, pravi Belić, ker bi se nanašal samo na nedemonstrativno naravo zaimkov, termin *demonstrativne reči* pa ne bi zajel njihove anaforične funkcije. Nemščina ponuja možnost *upučivačke reči* (*Zeigwörter*), toda tudi to ima svoje pomanjkljivosti, zato Belić ostane pri terminu *zamenička reč*, saj, kakor navaja, »upučivanje čini glavni element tog značenja« (Belić 1958: 29).

O nazivih za zaimenske besede v srbsčini je podrobno razpravljajal tudi M. Pešikan (1967: 245–267). Pešikan predlaga naziv *identifikativne* ali *odredne zamenice*, ki naj bi se uporabljal za glavno kategorijo teh besed. Le-te bi se potem po

sintaksični stopnji delile na nominalne (samostalniške) in determinativne (pridevniške), v okviru nominalnih pa bi se ločile personifikativne (osebne) in impersonifikativne (Pešikan 1967: 247–249).

V najnovejšem času se tudi P. Piper zavzema za spremembo termina *zamenica* v sintagmo *zameniška reč*. Svoje stališče pojasni s tem, da so v novejši literaturi vedno pogostejši pogledi, po katerih so zaimki vse zaimenske besede, ne glede na njihovo pregibanje ter funkcije v stavku. Ob tem omenja, da sintagmo zaimenska reč uporablja že A. Belić. (Piper 1986: 17).

V tem besedilu, ki je del zajetnejše semantične analize zaimkov v slovenščini in srbsščini, so obravnavani nedoločni zaimki oziroma vprašanje, koliko so nedoločni zaimki res nedoločni in kaj z njimi pravzaprav zaznamujemo.

Sistem zaimenskih besed v srbsščini in slovenščini je obravnavan s semantičnega stališča, na korpusih sodobnih knjižnih jezikov. Pogled na sisteme zaimenskih besed je podan v smeri iz slovenščine proti srbsščini. Slovenski zaimki so podrobneje in širše analizirani, srbski korpus pa je vzet kot primerjalni. *Tertium comparationis* za oba jezika so semantična polja, definirana po podrobni analizi pomenov in uporabe zaimenskih besed.

Cilj obravnave semantičnih polj, ki zajemajo nedoločne zaimenske besede v slovenščini in srbsščini je po eni strani pokazati, v kolikšni meri so enaka, po drugi strani pa določiti obliko pomenskih razlik in razlik v rabi. Rezultati tega raziskovanja naj bi bili uporabni predvsem v slovaropisju in učbeniški literaturi, obravnavano področje pa je, kot rečeno, v obeh jezikih neraziskano, predvsem v obliki primerjalnih raziskovanj.

2 Pri analizi izhajam iz naslednjih oblik:

slovenščina	srbsščina
kdo nekdo marsikdo kdorkoli	ko neko mnogi bilo ko
kaj nekaj marsikaj karkoli	šta/što nešto mnogo štošta bilo šta

2.1 Kaj/šta

Zaimek *kaj/šta* po SSKJ in RMS izraža nedoločeno, poljubno stvar, pojav; izraža stvar, pojav, kot ga določa sobesedilo (SSKJ); lahko izraža tudi manjšo ali nedoločeno količino ali mero (RMS). Semantična analiza kaže naslednje pomene te zaimenske besede:

1. nedoločen denotat, splošna nedoločenost, nerefereencialnost:

Če se bo kaj spremenilo, mi sporoči. (Obavesti me ako se nešto promeni.)
Nimaš se za kaj jeziti. (Nemaš zbog čega da se ljutiš.)

V tem pomenu alternira z *nekaj*, *karkoli* in kaže na najširšo nedoločenost. Prve-
mu primeru bi v srbsčini ustrezalo *išta*, v drugem tipu pa lahko uporabimo tudi
zašto, *zbog čega* v odnosni funkciji.

2. nedoločena količina ali mera, nerefereencialnost:

Če si kaj pameten boš prišel. (Ako si imalo pametan, doći ćeš.)
Če me ima kaj rad, bo že prišel za menoj! (Ako me imalo voli, on će već doći za
mnom!)
Kadar so imeli kaj časa, so radi pogledali vanj. (Voleli su da ga pogledaju, kad god bi
imali imalo vremena.)

Raba alternira s prislovnimi besedami *količkaj*, *malo*, *nekaj* in izraža nemerljivo
ali subjektivno določeno (tretji primer) količino. Obe različici pomena se lahko
razumeta kot že znani govorcju, toda ne tudi naslovljencju. V srbsčini bi se ta raba
zaimenskih besed lahko izrazila z oblikami *imalo* (prva dva primera) ali *malo* (tretji
primer).

3. prislovni pomen količine:

Gotovo ima kaj dolga. (Svakako ima nešto duga.)
Ali so ti dali kaj denarja s seboj? (Jesu li ti dali išta novca sa sobom?)

Tu *kaj* izraža količino, za katero imajo lahko sodelujoči v pogovoru različne
kriterije oziroma je le-ta subjektivno določena. Alternira z *nekaj*, v srbsčino pa se
prevaja z *nešto* ali *išta*.

4. temporalnost:

Fant rad kaj pomaga pri hiši. (Momak često pomaže u kući.)
Pet krajcarjev najemnine, če sem kaj bival v njem ali ne. (Pet krajcara za kiriju, bilo
da sam u njemu boravio ili ne.)

Zaimek *kaj* v takšnih primerih lahko razumemo tudi v količinskem pomenu:
veliko, *malo*, *precej*. Toda zdi se, da v teh primerih raba zaimka alternira s prislo-
vom *včasih*, zato se ta pomen lahko zaznamuje kot časovni. V prvem navedenem
primeru bi se prevod moral glasiti *ponekad* ali *pomalo*; v drugem primeru pa zaimek
kaj v prevodu opustimo.

5. partitivnost:

Rada je vsakomur postregla kaj sladkega iz svoje kuhinje. (Svakoga je volela da
posluži nečim slatkim iz svoje kuhinje.)

Alternira z *nekaj* in se nanaša na del celote.

6. nekaj, kar je znano tistemu, ki opravlja dejanje, pogojna referencialnost:

Ded pa je imel deveti čut za to, kaj bo komu všeč. (Deda je umeo da predoseti šta će se kome svideti.)

Ti že veš, kaj je prav. (Znaš ti dobro šta valja.)

Očetu sem ves iz sebe povedal, kaj sem vse doživel. (Ocu sam sav van sebe rekao šta sam sam sve doživeo.)

Lovrek se je bal, da kaj sumi. (Lovrek se plašio da nešto sumnja.)

V najširšem pomenu, pogojno, se ta raba zaimka *kaj* lahko razume kot samostalniška. Gre za pojav, ki je popolnoma znan tistemu, ki opravlja dejanje, lahko ga navede in definira, toda dejanje je neznanu naslovniku. Lahko alternira s samostalnikom, v srbsčini pa mu ustreza *šta* ali redkeje *nešto*.

2.2 Nekaj/nešto

Oblika *nekaj/nešto* po SSKJ in RSANU izraža neznanu ali namenoma neimenovano stvar ali pojav, drugi pomen; s kvalifikatorjem neobičajno pa izraža nedoločno, naključno stvar ali pojav in alternira z obliko *kaj*.

Analizirani primeri kažejo najmanj tri osnovna semantična polja te zaimenske besede:

1. vsebina je znana naslovljencu, izražena je referencialnost:

Zmeraj smo nekaj nakupovali. (Uvek smo nešto kupovali.)

In je rekla nekaj zelo čudnega. (I reče nešto veoma čudno.)

Nekaj ga je želel vprašati. (Hteo je nešto da ga pita.)

V prvem navedenem primeru je možna alternacija s *kaj*, v drugih dveh pa lahko stoji samo *nekaj*, čigar pomen je znan naslovljencu in bi ga ta lahko definirao, lahko pomeni tudi uvod, najavo naštevanja. V srbsčino se takšni primeri prevajajo z zaimkom *nešto*.

2. prislovni pomen količine, števnost, referencialnost:

Nekaj dečkov je planilo čez vrata. (Nekoliko dečaka je jurnulo na vrata.)

Ansambel odigra nekaj akordov. (Ansabl je odsvirao nekoliko akorda.)

V nekaj dneha je bila zmaga njegovaa. (Za nekoliko dana je pobeda bila njegovaa.)

Možna je alternacija z *nekoliko*, tako bi se glasil tudi prevod v srbsčino, kjer ne bi bila možna alternacija z *nešto* (*Ansabl je odsvirao *nešto* akorda. *Za nešto dana pobeda je bila njegovaa.)

3. kratko časovno obdobje, ali manjša količina:

Presenečenje pa me je čakalo čez nekaj časa. (Posle izvesnog vremena čekalo me je iznenađenje.)

Ura je bila nekaj čez drugo zjutraj. (Sat je otkucavao nešto posle dva ujutru.)

Nekaj dobička ima pred sabo. (Pred sobom ima nekakvu dobit.)

V slovenščini je v drugem in tretjem primeru možna alternacija z *malo*, obliko *nekaj* iz tretje skupine primerov pa bi se v srbsčino prevedlo z *izvesno*, *neko* (*vreme*), *nešto* (*posle dva*), *nekakav* (*nekakava dobit*).

V primerih iz korpusa srbskega jezika izstopata dva pomena zaimka *nešto*, čigar semantična polja nimajo ustreznice v slovenščini:

- a) z zaimkom *nešto* se včasih napoti na nevljudne stvari, kar v slovenščini ni običajno;
- b) ob samostalniku v rodilniku zaimek *nešto* dobi pomen pomanjšanja vrednosti, oziroma pokriva semantično polje »nikakršen, slab«. Ta pomen najdemo v primerih iz starejše književnosti oziroma epske poezije:

I ja imam nešto buzdovana.

Za rogom mu nešto sablje bilo.

V slovenščini se zaimek *nešto* ne uporablja v tem pomenu; namesto njega se uporablja pridevnik *malo*, ki se lahko uporabi tudi v srbsčini namesto omenjenega zaimka.

2.3 Marsikaj/mnogo štošta

Marsikaj po SSKJ izraža večjo količino, število nedoločenih, poljubnih stvari, pojavov. Iz primerov izstopata dva osnovna pomena:

1. večja količina, vsebina, ki je znana naslovljencu, referencialnost:

Tudi sam sem ji marsikaj zaupal. (I sam sam joj mnogo štošta poveravao.)

Zdaj mi je marsikaj jasno. (Sad mi je mnogo štošta jasno.)

O marsičem sta se pogovorila. (Razgovarali smo o mnogo čemu.)

V tem pomenu lahko *marsikaj* alternira s prislovnimi besedami *precej*, *veliko* v kombinaciji s kazalnim zaimkom *tega*. V srbsčino bi se ti primeri prevedli z *mnogo šta*, *mnogo štošta*.

2. prislovni pomen količine, referencialnost:

Njegova ušesa so ujela marsikatero obtožujočo (besedo). (Njegove uši su čule mnoge optužujuće reči.)

Marsikatero vajo smo imeli kar v šoli. (Mnoge vežbe smo imali baš u školi.)

Obe skupini primerov izražata količino, v prvi skupini pa je denotat manj določen, je bolj difuzen kot v drugi skupini, kjer je semantično polje zaimenske besede *marsikateri* skoraj enako semantičnim poljem števnikov.

2.4 Karkoli/bilo šta

Karkoli je v SSKJ definirano kot zaimenska beseda, ki izraža poljubno stvar ali pojav. Primeri kažejo samo eno semantično polje:

1. splošna, najširša nedoločnost:

Le malo je upanja, da bi jih karkoli zresnilo. (Malo je nade da će ih bilo šta uozbiljiti.)

Kdorkoli, ki bi bil pripravljen karkoli narediti. (Bilo ko, ko bi bio spreman da učini bilo šta.)

Naj se zgodi z menoj karkoli, resnica mora na dan. (Šta god da se sa mnom desi, istina mora na videlo.)

Karkoli lahko alternira z *nekaj, kaj*, čeprav *karkoli* kaže na še širšo nedoločnost. V srbsčini bi se ta pomen nedoločnosti izrazil z oblikami *bilo šta, šta god*.

2.5 Kdo/ko

Ko nima vprašalnega pomena, zaimek *kdo* glede na SSKJ izraža nedoločeno, poljubno osebo. Za razliko od zaimka *kaj*, ki je predstavljen v dveh slovarskih geslih – v vprašalnem in v nedoločnem pomenu, je zaimek *kdo* v enem geslu predstavljen v dveh pomenih. Analizirano gradivo kaže, da nedoločni zaimek *kdo*, enako kot *kaj*, zajema več semantičnih polj:

1. izraža nerefencialnost, splošno nedoločnost:

Naj stopi kdo po zdravnika. (Neka ode neko po lekara.)

O tem se moram s kom pogovoriti. (O ovome moram sa nekim da popričam.)

Naj ga zamenja kdo drug. (Neka ga zameni neko drugi.)

V takih in podobnih primerih *kdo* alternira z *nekdo, kdorkoli* in kaže zelo široko nedoločnost. V srbsčini bi tej obliki in tej rabi ustrezala oblika *neko*.

2. Ima referencialni pomen oziroma govorec točno ve, na koga se besedilo nanaša:

Gorje, če bi te kdo slišal. (Kuku tebi, ako te neko čuje.)

O tem bodo povedali svoje mnenje urbanisti, arhitekti in še kdo. (O tome će svoj stav izneti urbanisti, arhitekta i još poneko.)

Takšna raba zaimka *kdo* se ima lahko, pogojno povedano, v najširšem smislu za samostalniško. Gre za neko stvar ali pojav, ki je povsem znan govorcju, lahko ga navede in definira, najverjetneje pa ni znan naslovljencju. Lahko alternira s samostalnikji, v srbsčini pa mu ustreza zaimek *neko, poneko*.

2.6 Nekdo/neko

Nedoločni zaimek *nekdo* po SSKJ izraža neznano ali namenoma neimenovano osebo, po drugi strani pa izraža nedoločeno, poljubno osebo (alternira z *kdo*).

1. Kot prvo med semantičnimi polji, ki jih zajema nedoločni zaimek *nekdo*, je treba navesti njen osnovni pomen – zaznamuje neznano osebo. V takih primerih rabe je izražena nerefencialnost:

Nezavestno je iskalo njeno oko nekoga, da bi v tem hipu sedel k njej. (Njen pogled je nesvesno tražio nekoga ko bi u ovom trenutku seo kraj nje.)

V hipu je tembolj zahrepenela po nekom, da mu pove in potoži. (Tim pre je u trenu osetila potrebu za nekim da mu se poveri i požali.)

V takih primerih nedoločni zaimek *nekdo* alternira z *kdorkoli*, ki je oblika, pri kateri je nerefencialnost še bolj poudarjena. V srbsčino se lahko prevaja z oblikama *neko*, *bilo ko*.

2. Nedoločni zaimek *nekdo* ima tudi močan referencialni pomen:

Nekdo je pred hišo! (Neko je pred kućom!)

Vendar se je razločil napev. »Nekdo poje,« je opomnil vizitator. (Začula se melodija. »Neko peva,« reče inspektor.)

Nadomeščal sem namreč nekoga drugega, vendar povsem zastonj. (Naime, zamenjivao sam nekog drugog, ali sasvim besplatno.)

V tovrstnih primerih se semantično polje nedoločnega zaimka skoraj prepleta s semantičnim poljem osebnega zaimka. Govorcu je povsem jasno *kdo* »stoji pred hišo«, »poje« ali »koga nadomešča v službi«. Lahko torej sklepamo, da tu nedoločni zaimek *nekdo* alternira z osebnim zaimkom *on/ona/ono*, ali pa s števnikom *en/eden* v zaimenski funkciji. V srbsčino ga prevedemo z zaimkom *neko*, ki zajema enako semantično polje kot v slovenščini.

1. V določenih primerih ima zaimek *nekdo* partitivni pomen, zaznamuje del skupine.

Imel sem v žepu zlato uro – za nekoga od nas. (U džepu mi je bio zlatan sat – za nekoga od nas.)

V takšnih primerih se izraža deloma referencialni pomen, z zaimkom se namreč zaznamuje en element znane celote, toda niti govorec niti naslovljenec ne vesta, za koga točno gre. V srbsčino bi se ta oblika prevedla z zaimkom *neko* ali s števnikom *jedan* v funkciji nedoločnega zaimka.

2. Včasih nedoločni zaimek *nekdo* dobi tudi povsem nov pomen, skoraj popolnoma deiktičen:

Živimo v strahospoštovanju pred nekom, ki je že zdavnaj mrtev! (Živimo u strahopoštovanju pred nekim ko je odavno mrtav!)

Hlapec je svetil nekomu v lice, ki je ležal ob cesti. (Sluga je osvetlio obraz nekoga ko je ležao kraj puta.)

V takšni rabi nedoločni zaimek *nekdo* alternira bodisi z osebnim zaimkom bodisi z lastnim imenom, deiktičnost pa je še bolj poudarjena kot v primeru 2. V srbsčino se prevede z obliko *neko*, ki zajema, vsaj v tem primeru, enako semantično polje kot slovenska oblika *nekdo*.

2.7 Marsikdo/mnogi

Na osnovno obliko zaimkov *kdo/kaj* se v slovenščini doda predpona *marsi-*, ki da zaimku pomen 'mnogi', 'mnogi iz skupine, celote'. Po SSKJ *marsikdo* izraža večje število nedoločenih, katerihkoli oseb. Analizirano gradivo potrjuje, da zaimek *marsikdo* zajema semantično polje 'mnogi ljudje iz skupine':

Marsikdo nas sovraži. (Mnogi nas mrže.)

Zdelo se ji je, da ji je marsikdo pomežiknil. (Činilo joj se da su joj mnogi namigivali.)
 Marsikdo se je jezil. (Mnogi su se ljutili.)
 Rad jim je marsikdo verjel. (Mnogi su im verovali.)
 To se je že marsikomu primerilo. (Ovo se već mnogima dogodilo.)

V vseh obravnavanih primerih lahko zaimek *marsikdo* zamenjamo s prislovom *mnogi* ali s sintagmo *veliko ljudi*. V srbsčino, kjer se določa kot prislov, prislovni zaimek ali zaimek, ga lahko prevedemo z obliko *mnogi*.

2.8 Kdorkoli/bilo ko

Zaimek *kdorkoli* je v SSKJ definiran kot zaimenska beseda, ki izraža poljubno stvar ali pojav. Sicer *-koli* v slovenščini zaznamuje nedoločen denotat. Primeri kažejo eno semantično polje:

To pismo lahko bere kdorkoli. (Ovo pismo može da pročita bilo ko.)
 Od kogarkoli si pa res ne dam ukazovati. (Ipak ne može da mi naređuje bilo ko.)
 Kdorkoli bo pisal o tem, ne bo mogel mimo tega dogodka. (Ko god bude pisao o ovome, neće moći da zaobiđe ovaj događaj.)
 Kdorkoli to trdi, laže. (Ko god ovo tvrdio, laže.)

Zaimek *kdorkoli* v vseh navedenih primerih zaznamuje nedefiniran denotat, pomen je nerefencialen. Zaimek alternira s splošnim zaimkom *vsak*, ki zajema zelo široko semantično polje nedoločnosti. V srbsčino se *kdorkoli* prevaja z obliko *ma ko, bilo ko*, možna pa je tudi alternacija z obliko *svako*.

Analizirano gradivo ponazarja, da imata izhodiščni obliki zaimkov *kaj, kdo* opazno širše pomensko polje od oblik, ki so izpeljane iz njih. Najpogosteje lahko alternirajo z *nekaj*. Oblike s postfiksom *-koli* izražajo najširšo nedoločnost. Dejstvo, da nedoločni zaimki in zaimenski prislovi sorazmerno pogosto vsebujejo referencialnost, opravičuje dejstvo, da se slovnicearji v novejšem času izogibajo termina *nedoločen*, in pojasnjuje nihanje v poimenovanju in delitvah v klasičnih slovniceh. Sfera njihove nedoločnosti je lahko zelo široka, lahko pa gre tudi za povsem subjektivno nedoločnost, pa tudi relativno določnost.

V spodnjih dveh tabelah so predstavljeni rezultati pomenske analize:

Slovenski zaimek	Semantično polje	Konkurenčna oblika	Srbska ustreznica
kaj	1. splošna nedoločenost	1. nekaj, karkoli	1. išta
	2. količina, mera	2. količkaj, malo	2. imalo, malo
	3. subjektivno videnje količine	3. nekaj (števno)	3. nešto, išta
	4. temporalnost	4. včasih	4. ponekad
	5. del/celota	5. pridevnik/prislov	5. pridevnik/prislov
	6. relativna nedoločenost	6. samostalnik	6. nešto/ samostalnik

nekaj	1. znani denotat 2. količina, mera 3. temporalnost	1. / 2. nekoliko (šteвно) 3. malo (nešteвно)	1. nešto 2. nekoliko 3. temporalne sintagme
marsikaj	1. večja količina, mera 2. manjša količina, mera	1. precej 2. števnik	1. mnogo šta 2. mnogo (šteвно)
karkoli	1. splošna, najširša nedoločenost; neživo	1. kaj	1. bilo šta

Slovenski zaimek	Semantično polje	Konkurenčna oblika	Srbska ustreznica
kdo	1. živo, človeško; neznan denotat 2. živo, človeško, znan denotat	1. nekdo, kdorkoli 2. samostalnik	1. neko 2. neko, poneko, samostalnik
nekdo	1. neznana oseba, nerefencialnost 2. neznana oseba, referencialnost 3. neznana oseba, partitivnost 4. neimenovana oseba, znan denotat	1. kdorkoli 2. osebni zaimek, en 3. / 4. osebni zaimek, lastno ime	1. neko, bilo ko 2. neko 3. neko, jedan 4. neko
marsikdo	1. človeškost, količina	1. mnogi, veliko ljudi	1. mnogi
kdorkoli	1. človeškost, poljubnost	1. vsak	1. ma ko, bilo ko

Viri

RMS = *Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika*, 1967–1976. Novi Sad, Zagreb: Matica srpska, Matica hrvatska.

RSANU = *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika* 1–16, 1959–2001. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti.

SSJLK = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, elektronska izdaja, 2000. Ljubljana: DZS.

Literatura

BAJEC, Anton, 1950: *Besedotvorje slovenskega jezika 1: Izpeljava samostalnikov*. Ljubljana.

BAJEC, Anton, 1952a: *Besedotvorje slovenskega jezika 2: Izpeljava slovenskih pridevnikov*. Ljubljana.

BAJEC, Anton, 1952b: *Besedotvorje slovenskega jezika 3: Zloženke*. Ljubljana.

BAJEC, Anton, RUPEL, Mirko, KOLARIČ, Rudolf, 1956: *Slovenska slovnica*. Ljubljana.

BELIĆ, Aleksandar, 1958: *O jezičkoj prirodi i jezičkom razvitku*. 2. izd. Beograd.

BREZNIK, Anton, 1916: *Slovenska slovnica za srednje šole*. Celovec.

BUGARSKI, Ranko, 1991: Integralna kontrastivna analiza. *Kontrastivna jezička istraživanja* 4. Novi Sad. 58–61.

- IVIĆ, Pavle, 1962: O odnosu između domaćih i međunarodnih termina u slovenskoj lingvistici. *Slovjanska lingvistična terminologija* 1. Sofija. 27–32.
- KLAJN, Ivan, 1978: Pridevske zamenice ili pridevi. *Južnoslovenski filolog* 34. 17–35.
- KLAJN, Ivan, 1985: *O funkciji i prirodi zamenica*. Beograd.
- KOLARIČ, Rudolf, 1962: Slovenska lingvistična terminologija. *Slavjanska lingvistična terminologija* 1. 135–139.
- KONČAREVIĆ, Ksenija, 1986: Neodređene zameničke reči sa postfiksima -to, -nibud6, -libo u ruskom jeziku i njihovi srpskohrvatski ekvivalenti. *Živi jezici* 28/1–4. 24–39.
- KORDIĆ, Snježana, 2002: *Riječi na granici punoznačnosti*. Zagreb.
- LENČEK, Rado, 1982: *The Structure and History of Slovene Language*. Columbus.
- MACUN, Ivan, 1862: Slovenska terminologija v obče in posebno jezikoslovju. *Slovenski glasnik*. 67–72.
- PEŠIKAN, Mitar, 1967: O sistemu zameničkih reči. *Naš jezik* 16/4. 245–267
- PIPER, Predrag, 1983: *Zamenički prilozi (gramatički status i semantički tipovi)*. Novi Sad.
- PIPER, Predrag, 1986: O morfološkoj klasifikaciji zamenica u ruskom jeziku u poređenju sa srpskohrvatskim. *Živi jezici* 28/1–4. 16–23.
- PIPER, Predrag, 1987: O semantičkom sistemu zamenica u srpskohrvatskom jeziku u poređenju sa ruskim. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 33. Novi Sad. 79–102
- PIPER, Predrag, 1988: *Zamenički prilozi u srpskohrvatskom, ruskom i poljskom jeziku (semantička studija)*. Beograd.
- PIPER, Predrag, 1991a: Contribution a l'étude des mots parapronominaux. *Problemy opisy gramaticznego jezykow slowianskich*. Warszawa.
- PIPER, Predrag, 1991b: Gramatička struktura slovenačkog jezika u poređenju sa srpskim. *Predavanja o južnoslovenskim jezicima*. Seul.
- PIPER, Predrag, 1991c: Tertium comparationis u kontrastivnim i tipološkim opisima slovenskih jezika. *Kontrastivna jezička istraživanja. Zbornik radova* 4. Novi Sad. 15–23.
- PIPER, Predrag, 1997: *Jezik i prostor*. Beograd.
- PIPER, Predrag, 1999: Srpska i slovenačka gramatika u ogledalu ruske. *Slavistika* 3. Beograd. 150–161.
- PIPER, Predrag, 2000: O tipološkim istraživanjima u srpskoj lingvističkoj slavistici. *Slavistika* 4. Beograd. 17–24.
- PLOTNIKOVA, Olga S., 1990: *Slovenskij jazyk*. Moskva.
- RAMOŠ, Fran, 1952: *Morfologija slovenskega jezika*. Ljubljana.
- ROTAR, Janez, 1958a: Naše jezikovno izrazje 1. *Jezik in slovstvo* 4/2. 37–41.
- ROTAR, Janez, 1958b: Naše jezikovno izrazje 2. *Jezik in slovstvo* 4/3. 78–81.
- STANOJIĆ, Živojin, POPOVIĆ, Ljubomir, 2002: *Gramatika srpskoga jezika*. Beograd.
- STEVANOVIĆ, Mihailo, 1975: *Savremeni srpskohrvatski jezik* 1. Beograd.
- STEOVIĆ, Igrutin, 1973: Sistem zameničkih reči u srpskohrvatskom jeziku. *Književnost i jezik* 3–4. 25–42.
- TOPORIŠIĆ, Jože, 1958: Oblikoslovna terminologija in njeno jezikovno ozadje. *Jezik in slovstvo* 3/5. 209–213
- TOPORIŠIĆ, Jože, 1974/75: Besednovrstna vprašanja slovenskega knjižnega jezika. *Jezik in slovstvo* 20/2–3. 33–39.
- TOPORIŠIĆ, Jože, 1974/75: Slovenske zaimenske besede. *Jezik in slovstvo* 20/5. 117–120.

TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana.

TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor.